Samen werken aan

WATER

Visie van de bloembollensector op waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid

milieu
platform
bloembollen

Koninklijke
Algemeene Vereeniging voor
Bloembollencultuur

Ons belang bij water

Bloembollentelers hebben belang bij voldoende schoon water in de teelt. Ze hebben aan de andere kant een belangrijke opgave om datzelfde water schoon te houden.

Water heeft vele gezichten: schoon water, vervuild water, teveel water, tekort water, voldoende water, zoet water, verzilt water, oppervlaktewater, grondwater. Tel daarbij op de geldende en toekomstige regelgeving en de klimaatsveranderingen. Daarom is het goed en zelfs noodzakelijk dat de bloembollensector zelf een visie op water heeft. De bedrijven kunnen immers niet zonder water.

Wij moeten zelf initiatieven nemen en voorkomen dat anderen dat voor ons doen. Deze visie is een belangrijke stap om aan de ontwikkelingen invulling te geven. Het vervolg is zeker zo belangrijk en daar moeten we met z'n allen aan werken.'

Kees Stoop
voorzitter Milieuplatform Bloembollen

Ambitie:

Delta-aanpak water: *samen de schouders eronder*

Onze ambitie is dat de sector en de bedrijven zelf zorg dragen voor schoon water en zelf actie ondernemen tegen dreigend watertekort en wateroverlast. ‘Delta-aanpak water’ is de metafoor voor alles wat op het gebied van water gedaan wordt in de bloembollensector en nog gedaan moet worden. Sleutelwoorden zijn verduurzaming en samenwerking.

De huidige initiatieven en projecten zijn niet voldoende om ook in de nabije toekomst over schoon en voldoende water te beschikken en wateroverlast het hoofd te bieden. Alleen als nu de bedrijven en de sector zelf ook actief inzetten op duurzame productieprocessen kunnen wij als bloembollensector onze ijzersterke marktpositie in de wereld behouden.

Het is tijd om gezamenlijk aan de slag te gaan met de ‘delta-aanpak water.’

Schoon water

De waterkwaliteit in de bloembollenteelt staat onder druk. Oorzaken: gewasbeschermingsmiddelen en de nutriënten fosfaat en nitraat. Maar ook verzilting is een grote zorg voor de sector. Wat kunnen bedrijven en de sector hieraan doen?

Geen emissie gewas-beschermingsmiddelen

Waterkwaliteit behouden betekent voorkomen dat gewasbeschermings-middelen in het oppervlaktewater terechtkomen. We streven daarom naar een emissieloze productie. Het huidige doel, zoals omschreven in het actieplan 'Gezonde Bollen, Bloeiende Sector', is om in 2023 het aantal normoverschrijdingen met 98% terug te dringen ten opzichte van 2013.

Probleem: als het bij de huidige initiatieven en projecten blijft, gaan we dat doel niet halen.

Bedrijven aan zet!

De opdracht aan de sector en de bedrijven is om nu andere stappen te zetten. Zij zullen hun bedrijfs-processen moeten herinrichten, zowel op het erf als op het perceel, waarbij de bodem een cruciale rol speelt.

Voorkomen is beter dan genezen. Als sector staan we aan de lat voor ons deel in de emissie. Waar we het kunnen voorkomen dat gewasbeschermings-middelen in het oppervlaktewater raken, zullen onze leden dat ook zeker doen.

***Marcel Markhorst**, voorzitter KAVB Kring Noord- en Oost-Nederland*

Nutriënten uit het oppervlaktewater

De waterkwaliteit voor de teelt van bloembollen wordt ook bedreigd door de nutriënten fosfaat en nitraat. Dit speelt met name op de duinzandgronden. De opdracht aan de telers is om de nutriënten in de bodem vast te houden om zo de uitspoeling ervan te voorkomen. Dit vraagt om een andere manier van bodemgebruik en om nieuwe teelt- en bemestingsstrategieën. Ook zal er in verschillende regio's moeten worden gewerkt aan het verwijderen van met name fosfaat uit het oppervlakte- en drainwater. Dat zal niet eenvoudig zijn. Samen met de waterschappen gaat de sector hierin stappen zetten.

Fosfaatmijn

Fosfaat is geen afvalstof maar een grondstof. Sloten vormen als het ware een fosfaatmijn. Het terugwinnen van fosfaat is een nieuwe opgave. Deze invalshoek kan de sleutel zijn tot een gezond gehalte van fosfaat in het oppervlaktewater. De sector en de betrokken overheden gaan hiermee aan de slag.

Omgaan met verzilting

Verzilting en bloembollen gaan niet samen. Bloembollen zijn namelijk bijzonder zoutgevoelige gewassen. Op dit moment heeft een klein aantal plaatsen in de bloembollen-sector te maken met verzilting van het oppervlaktewater. Komende jaren kunnen meer teeltgebieden te maken krijgen met een toename van het zoutgehalte in het water, maar hoe snel dit zal gaan weten we niet. Er is nog maar weinig praktijkkennis over verzilting in relatie tot bloembollen. Verzilting is daarom een aandachtspunt.

Verzilting gaat naar de toekomst een groot probleem worden. Op verschillende plekken in Nederland hebben we ermee te maken. We zien het in de Noordoostpolder maar bijvoorbeeld ook in Zeeland. In de Noordoost-polder hebben we dan nog geluk. Daar kunnen we de sloten schoonspoelen met water uit het IJsselmeer en daarna gebruiken om te beregenen. Maar aan de kust in Noord-Nederland gaat dat niet. Daar wordt het schone water met mestwagens aangevoerd en met de regeninstallatie over het land beregend.

Wim Klink
voorzitter KAVB Kring Flevoland

Te veel of te weinig water

Te kort aan water

Zorgvuldig omgaan met water is de verantwoordelijkheid van de bedrijven zelf. De visie van de sector: gebruik water in verantwoorde hoeveelheden en alleen als het nodig is. Zorg bovendien zelf voor de opslag van water.

Over de gehele linie gaat het om het ontwikkelen en toepassen van andere teelttechnieken en strategieën waarbij water één van de productiefactoren is. De ambitie is om te komen tot een deels zelf-voorzienende bloembollensector.

Water:

- *Gebruik het in verantwoorde hoeveelheden*
- *Alleen als het nodig is*
- *Draag ook zelf zorg voor de opslag*

Te veel aan water

Hevige regenbuien, wateroverlast. Het veranderende klimaat overvalt ons steeds vaker. Deze forse neerslag kan bij niet tijdig afvoeren leiden tot wateroverlast bij telers. Gevolg: schade aan het gewas dat op het veld staat, uitval en minder opbrengst. Niet alleen in het jaar van schade, maar ook in de jaren erna, omdat partijen bloembollen gebruikt worden om door te telen.

Waterberging om de overschotten op te vangen horen bij de maat-regelen die bedrijven ook zelf moeten nemen. Voor de water-overlast is het belangrijk dat ondernemers samen met het waterschap oplossingen vinden.

Delta-aanpak water:
samen de schouders eronder!

Schoon water

Schoon water: emissieloos erf

Een structurele aanpak van de emissie betekent dat bedrijven hun bedrijfssystemen moeten aanpassen. Met het project 'Schoon erf, schone sloot' zijn stappen gezet om de bedrijven inzicht te geven in de emissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf het erf naar het oppervlaktewater. Onder de naam Emissieloos Erf ontwikkelt de sector nu systemen waarin (vrijwel) geen sprake meer is van de emissie vanaf het erf of bedrijfspanden naar het oppervlaktewater.
Dit doet de sector samen met leveranciers, waterschappen en onderzoeksinstellingen.

Schoon water: emissiearm perceel

Onder de naam Emissiearm Perceel worden teeltsystemen ontwikkeld waarbij (vrijwel) geen sprake is van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten vanuit het perceel naar het oppervlaktewater. Een gezonde bodem is niet alleen belangrijk om gezonde planten te telen, maar ook om te komen tot het minimaliseren van de uit- en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.
Bij de bodem spelen ook andere aspecten, zoals de bodem als drager van het watersysteem en het verbeteren van de vruchtbaarheid en weerbaarheid van de bodem.

Verzilting was op Texel al een bekend probleem en wordt nu ook in andere delen van Noord-Holland een aandachtspunt.

Kees Stoop

voorzitter Milieuplatform Bloembollen

Bedrijven hebben behoefte aan praktisch toepasbare kennis. Deels is die kennis al aanwezig binnen en buiten de sector, maar vraagt dan wel om vertaling voor eigen gebruik. Deels gaat het om nieuw te ontwikkelen kennis. De KAVB zet structurele stappen om de kennis te verzamelen, te ontwikkelen en te delen.

Schoon water: omgaan met verzilting

Verzilting van oppervlaktewater speelt in verschillende gebieden waar bloembollen worden geteeld. Het onderwerp speelt niet alleen bij bloembollen, maar open teelten breed. Voor de KAVB ligt de focus op het verzamelen en delen van kennis en het komen tot teelt-strategieën en oplossingsrichtingen voor de sector. Hierin werkt de KAVB samen met onder andere waterschappen, RWS, provincies, onderzoek, LTO en het Zoet-Zout Knooppunt.

Efficiënt omgaan met

Zorgvuldig met water omgaan betekent als teeltbedrijf gebruikmaken van de nieuwste technieken.

Efficiënt met water door:

- druppelirrigatie
- wateropslag voor eigen gebruik
- waterberging om wateroverlast tegen te gaan

Over de gehele linie gaat het om het ontwikkelen en toepassen van andere teelttechnieken en strategieën waarbij water één van de productiefactoren is. Onze ambitie is om te komen tot een deels zelfvoorzienende bloembollensector.

Precisie watergeven

Een goede eerste stap in de richting van zuinig watergeven is druppelirrigatie. Dit kost aanzienlijk minder water dan volvelds beregenen. Precisie watergeven door middel 'drip' staat in de kinderschoenen, maar er bestaan meer van dergelijke technieken. Deze bieden perspectieven om met minder watergift bloembollen te telen. Met name in het buitenland is veel kennis over irrigatiemethoden. Deze kennis moet bijdragen aan het ontwikkelen en uitrollen van nieuwe watergiftstrategieën. Mogelijk kan dit in combinatie met precisielandbouw.

water

Zeker stellen van voldoende water

Eigen waterberging vergroot de vitaliteit van een teeltbedrijf. Met waterberging kunnen waterover-schotten maar ook een tekort aan water opgevangen worden. Het is aan de teeltbedrijven om zorg te dragen voor een eigen wateropslag op of onder hun percelen. Daarnaast zet de KAVB zich in voor het beschik-baar houden van voldoende water uit het hoofdwatersysteem. Wij nemen actief deel aan gesprekken over de scenario's met betrekking tot water.

Waterberging: techniek en beleid

Hoe kan waterberging het beste ingezet worden? Dit is een kwestie van techniek en beleid. Waterberging kan zowel met onder- als met bovengrondse wateropslag. Wat goed werkt, wordt nu met proefopstellingen uitgezocht. In samenwerking met adviesbureaus beoordeelt de KAVB welke technieken het meest perspectiefvol zijn voor toepassing voor individuele bedrijven of collectieven. De volgende stap is dat bedrijven aan de slag gaan met de best beschikbare en bewezen techniek. Ook het provinciaal beleid en dat van drinkwaterbedrijven en waterschappen is van belang en heeft onze aandacht en dan met name bij ondergrondse opslag. Onze ambitie is om te komen tot deels zelfvoorzienende bedrijven.

Samenwerking

Effectieve samenwerking

Samenwerking is de sleutel tot succes. De KAVB kan de ambities niet alleen met de bedrijven realiseren. Daarvoor zijn meer samenwerkingspartners nodig, waaronder provincies en waterschappen. Hiervoor zetten wij bestaande en effectief gebleken overleggen in, zoals het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB) en met LTO binnen DAW. Wij staan open voor nieuwe samenwerkingspartners.

Regionale gesprekstafels

Watertekort en –overlast zijn onderwerpen voor regionale gesprekstafels. De KAVB gaat op basis van urgentie vanuit de telers in gesprek met provincies en waterschappen om te komen tot deze regionale gesprekstafels. Hierbij zoekt de KAVB samenwerking op de punten watertekort en –overlast en bespreekt de invulling van de eigen verantwoordelijkheid van de telers.

Je ziet de laatste tijd dat het weer extremer wordt met grote hoeveelheden neerslag. Het is belangrijk dat dit water afgevoerd wordt en dat hier dus oplossingen voor gevonden worden.

Johan Verschoor
lid Hoofdbestuur KAVB
vanuit Kring Bloembollenstreek

milieu
platform
bloembollen

Koninklijke
Algemeene Vereeniging voor
Bloembollencultuur

Postbus 175 - 2180 AD Hillegom
Weeresteinstraat 10a
T +31 (0)252 536 950
F +31 (0)252 536 951
E kavb@kavb.nl
I www.kavb.nl

● Deze brochure is een uitgave van **KAVB** en **Milieuplatform Bloembollen**
● Tekst en samenstelling: KAVB en Botekst ● Ontwerp en vormgeving: Amon Design
● Drukwerk: Drukkerij Van Lierop B.V. ● Fotografie: Peter Knippels en Dirk Osinga ● Oplage: 200 stuks

November 2017